

ESKİŞEHİR BAROSU DERGİSİ

Dayanışma Yaşatır

Canan GÜLLÜ

8 Mart Dünya Kadınlar Günü, kadınların sosyal, ekonomik ve politik alanlarda elde ettikleri başarıları hatırlamak ve toplumsal cinsiyet eşitliği için farkındalık yaratmak amacıyla dünya genelinde kutlanan önemli bir gündür.

Bugün, kadın hakları mücadelesinin tarihsel sürecini yansıtırken, günümüzdeki durumu da değerlendirme fırsatı sunar.

Türkiye ve Avrupa ülkeleri, kadın hakları konusunda farklı tarihsel geçmişlere ve güncel politikalarına sahiptir.

8 Mart'ın kökeni, 1857 yılında New York'ta bir tekstil fabrikasında çalışan kadın işçilerin düşük ücretler ve kötü çalışma koşullarını protesto etmek için başlattıkları greve dayanır. Bu grev sırasında çıkan yangında 129 kadın işçi hayatını kaybetmiştir. Bu trajik olay, kadın hakları mücadelesinde sembolik bir dönüm noktası olmuştur.

1910 yılında Danimarka'nın Kopenhag kentinde düzenlenen II. Sosyalist Enternasyonal Kadınlar Konferansı'nda Clara Zetkin'in önerisiyle 8 Mart, "**Dünya Kadınlar Günü**" olarak kabul edilmiştir. Bu tarih, kadınların eşitlik ve özgürlük mücadelesini simgelemektedir.

Türkiye'de Kadın Hakları mücadelesi, Cumhuriyet'in ilanından çok önce 1850'li yıllardan itibaren başlamış ve Cumhuriyet'in ilanı ile bu mücadele yasal zemin bulmuştur. Aslında bu konu çoğu kişi ve tarih bakımından detaylı anlatılmamıştır. Oysaki Osmanlı'da kafes arkasındaki kadınlar, eşitlik mücadelesini gerek edebi yazı gerek ise eylemler ile kendilerini göstermişlerdir. Edebiyat dünyasında, karikatürlerde ve yazılan köşe yazılarında; kadınlar, eşitlik konusunu isimlerini değiştirerek ya da rumuzla gündemde tutmuşlardır. Ta ki kurtuluş mücadelesine kadar süregelen bu durum birden vatan mücadelesine dönüşmüş, bazen cephede, bazen cephe gerisinde ve cephede olan erkeklerin yerine kendilerini sanayide çalışırken bulmuşlardır.

Örneğin ilk ekmek zammına itiraz mitingi İzmir’de kadınlar tarafından yapılmıştır.

Kurtuluş mücadelesinde dillere destan Fatih mitingi ise Halide Edip Adıvar liderliğinde gerçekleştirilmiş ve o günün şartlarında 10.000 kişiyi Fatih meydanında toplanmıştır.

Yani Türkiye’de kadınlar hem kurtuluşa hem kuruluşa yer alarak eşitlik taleplerini gösteren davranışa Atatürk’ün tanıklığını sağlamış ve yasal mevzuat ile hakların kazanılmasında emek sarf etmişlerdir. Yani o birilerinin söylediği cümle var ya “Kadınlara hakları altın tepside verildi” cümlesi, külliye yalandır.

Cumhuriyetin daha ilk yıllarında, 1926’da kadınlar Medeni kanun ile evlilik birlikteliği içinde korunmuş, 1930’da muhtar seçilebilme hakkı, 1934 yılında ise kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır. Bu durum Türkiye’yi birçok Avrupa ülkesinden öne geçirmiştir.

Ancak, günümüzde kadınlar hala şiddet, eşitsiz ücret ve siyasi temsil eksikliği gibi sorunlarla karşı karşıyadır.

8 Mart, Türkiye’de feminist hareketlerin öncülüğünde kitlesel eylemlerle kutlanmaktadır. Özellikle İstanbul’da düzenlenen “**Feminist Gece Yürüyüşü**”, kadınların hak taleplerini dile getirdiği önemli bir platformdur. Ancak, son yıllarda bu eylemlere polis müdahalesi ve yasaklamalar gündeme gelmiştir.

8 Mart, Avrupa’da da kitlesel eylemlerle kutlanmaktadır. Kadınlar, eşit işe eşit ücret, şiddetin önlenmesi ve siyasi temsil gibi taleplerini dile getirmektedir. Özellikle İspanya ve Almanya gibi ülkelerde, kadın haklarına yönelik yasal düzenlemeler ve toplumsal farkındalık çalışmaları öne çıkmaktadır.

Avrupa ülkelerinde de son yıllarda kadın hakları konusunda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Örneğin, Fransa’da kürtaj hakkı anayasal güvence altına alınmış, Polonya’da ise genç kadınlar için ertesi gün hapına reçetesiz erişim sağlanmıştır. İskoçya, 2021 yılında, regl dönemi için hijyen ürünlerini yasal bir hak olarak ücretsiz dağıtmayı başlatan ilk ülke olmuştur. İsveç ise feminist dış politikadan geri adım atmıştır.

Son aylarda, Avrupa’da siyaseten aşırı sağın yükselişi ile kürtaj yasakları gibi geri adımlar da yaşanmaktadır.

Türkiye ve Avrupa ülkeleri, kadın hakları konusunda benzer sorunlarla karşı karşıya olsalar da çözüm yaklaşımları farklılık göstermektedir. Avrupa'da yasal düzenlemeler ve toplumsal farkındalık çalışmaları daha yaygınken, Türkiye'de kadın hareketleri daha çok sokak eylemleri ve aktivizm üzerinden ilerlemektedir. Ancak, her iki coğrafyada da kadınların siyasi temsili ve ekonomik eşitlik konularında ilerleme sağlanması gerekmektedir.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü, kadınların mücadelesini hatırlamak ve hak taleplerini dile getirmek için önemli bir fırsat sunmaktadır. Türkiye ve Avrupa ülkeleri, kadın hakları konusunda farklı deneyimlere sahip olsa da her iki coğrafyada da eşitlik ve özgürlük mücadelesi devam etmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için yasal düzenlemeler, farkındalık çalışmaları ve kadınların aktif katılımı büyük önem taşımaktadır.

8 Mart, bir kutlama günü değildir, kadınların haklarını savunma ve geleceğe umutla bakma günüdür.

Bu anlamlı gün, tüm dünyada kadınların dayanışmasını ve mücadelesini simgelemeye devam edecektir.

Türkiye için ise artık bir ölüm kalım meselesi olarak karşımızda duran hak kayıplarımız için mücadelemiz, sadece 8 Mart tarihinde değil, her gün devam edecektir.

Bunu besleyen kazanımlardan geri adım listesini aşağıya bilgilerinize sunuyorum.

Bu liste hepimizin hafızasında yer alsın ki gücümüz daim, dayanışmamız güçlü ve mücadelemiz kazandıracak etkinliğe dönüşsün .

Unutmayınız ki birlikte güçlüyüz ve mücadele kazandırır.

HAK KAYIPLARIMIZ İÇİN YAPILANLARI HATIRLAYARAK HAFIZA TAZEYELİM.

Bugünlere gelişimizin taşları yasal mevzuatlarla nasıl döşemiş hatırlayalım.

- İlk olarak **Temmuz 2009**'da **Milli Eğitim Bakanlığı** yönetmelik değişikliği ile ortaokul ve lise öğrencilerinin nişanlanmasını serbest bıraktı.
- **2012 senesinde** getirilen 4+4+4 sistemiyle kız çocukları ya örgün eğitimin dışında kaldı, ya da din eğitimi adı altında çeşitli kurumlara gönderildi.
- **Nisan 2012**'de Milli Eğitim Bakanlığı **dini eğitim veren yurt ve pansiyon açan kurumların denetiminden** sorumlu olmaktan çıkarıldı ve **bu görev Diyanet'e** verildi.
- **2013 senesinde** dini vakıf ve cemaatlerin açtığı kurs, yurt ve okullarda istismarlar ve sorunlar kamuoyu gündemindeyken TCK'da yapılan bir değişiklik ile **kanuna aykırı eğitim kurumu açmak ve işletmek tamamen suç** olmaktan çıkarıldı.
- **Eylül 2013**'te evli öğrencilerin açık öğretim lisesine yönlendirilmesi düzenlemesiyle **lise çağlarında evliliğin önü açıldı**.
- **Mayıs 2015**'te Anayasa Mahkemesi, resmi nikah kıymadan dini nikah kıyan imam ve çiftlere ceza verilmesini öngören TCK maddesinin kaldırılmasına karar verdi. Bu hamle, "**Çocuk yaşta evliliklerin ve çok eşliliğin önünü açan karar**" olarak tarihe kara bir leke olarak geçti.
- **Kasım 2015**'te Anayasa Mahkemesi yine bir yasa iptaliyle "**Çocukların cinsel ilişkisi rıza yaşının 15'ten 12'ye indirilmesi**"nin önünü açtı. Mahkemenin iptal gerekçelerinden biri fiilden sonra mağdurun yaşının ikmalî ile fiili birlikteliğin resmi evliliğe dönüşmesi ihtimaliydi. Yani "evlilik ihtimali" değerlendirilerek aslında bir cezasızlık öngörülmüştü.
- **Mayıs 2016**'da Mecliste kurulan Boşanmaların Önlenmesi Komisyonu, hazırladığı raporla, **çocuk istismarcısının tecavüz ettiği çocukla 5 yıl boyunca "sorunsuz" ve "başarılı" bir evlilik sürdürmesi halinde denetimli serbestlikten yararlanmasını öneriyordu**. Raporla ayrıca cinsel saldırı, cinsel istismar ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçlarında hadım uygulanması önerisi de vardı. Yani sıra şiddete karşı kadınların korunma hakkının sınırlandırılması, boşanmanın zorlaştırılması, nafaka ve mal paylaşımı haklarının yok edilmesi, aile danışmanlığının, aile hukukunun dini temele oturtulması da komisyon önerileri arasındaydı.
- **Temmuz 2016**'da Anayasa Mahkemesi, çocuklara yönelik cinsel istismar suçunu düzenleyen TCK'nin 103. maddesindeki "**15 yaşını tamamlamamış her çocuğa karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranışın cinsel istismar sayılacağına**" ilişkin hükmü iptal etti. Bu iptale kadar, TCK'nin çocuk istismarını düzenleyen 103. maddesine göre, "**15 yaşını tamamlamamış her çocuğa karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış**", cinsel istismar sayılıyordu.
- **Kasım 2016**'da dönemin Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, cinsel istismar suçunda mağdurla failin evlenmesi durumunda cezayı ortadan kaldıran utanç önergesini "**Küçüğün rızası**" diyerek skandal bir şekilde savurdu.
- **2017**'de yapılan bir yönetmelik değişikliğiyle **çocuk istismarlarını en çok açığa çıkaran meslek grubu olan rehberlik öğretmenlerinin görev tanımı değiştirildi**.
- **Mayıs 2017**'de **Çocuklara yönelik cinsel istismarın ve şiddetin önlenmesi amacıyla** meclise sunulan araştırma önergesi AKP'li vekillerin ret oyu kullanması sonucu reddedildi.
- **Aralık 2017**'de müftülüklerle resmi nikah kıyma yetkisi veren düzenleme tüm toplumsal tepkilere rağmen Mecliste onaylanarak yürürlüğe girdi. Böylece **din adamları aile hukukuna karışabilecek özneler haline** getirildi. Toplumsal yaşamın ve aile yaşamının temel kurallarını içeren Medeni Hukuk "dini hassasiyetler" adına delindi.
- **Şubat 2018**'de Adana ve Antalya'da 5 yaşın altındaki iki çocuğun istismarının yarattığı büyük tepki üzerine, çocuk istismarında cezaların artırılması yeniden gündeme getirildi. Mart ayında meclis gündemine gelen **çocuk istismarı ile ilgili özel komisyon kurulması talebini "önerinin nitelikli olmadığı" gerekçesiyle reddeden Meclis Başkanı, konuyla ilgili çıkan haberlere ise erişim engeli** getirdi.
- Mecliste çocuk istismarlarının araştırılması ve önlenmesi yönelik araştırma komisyonu kurulması için verilen önergeye tüm muhalefet partileri evet derken, öneri AKP'lilerin oylarıyla reddedildi. Çocuk istismarının önlenmesi talebi kamuoyunda büyüyünce, Erdoğan'ın talimatıyla bakanlıklar nezdinde Çocuk İstismarı Komisyonu kuruldu, **Nisan 2018**'de komisyonun hazırladığı yasa taslağı, özellikle hadım ve cezaların artırılması öne çıkarılarak sunuldu. Yayın yasağı da getiren yasa taslağı, 24 Haziran erken seçim nedeniyle rafa kaldırıldı. 2018'in Temmuz ayında yine üst üste çocuk istismarları gündem olduğunda tepkiler yeniden büyüyünce, iktidar taslağı raftan indirdi. Yasayla, küçük çocuklara yönelik tecavüz suçunun cezasının artırdığı öne sürülse de **12 yaş kademelandirmesiyle "cinsel ilişki rıza yaşı" 12'ye düşürüldü**. Bunun sonucu olarak kız çocuklarının zorla ve erken yaşta evlendirilmelerinin yasal yolu açıldı.
- **Nisan 2020**'de koronavirüs salgını bahane edilerek **çocuk istismarına evlilikle af konusu infaz yasası tartışmaları sırasında tasarıya eklenmek** istendi.
- **Temmuz 2021**'de **Türkiye, İstanbul Sözleşmesi'nden resmen çıktı**.
- Çocuk istismarına evlilikle af konusu **Mayıs 2021**'de tekrar Meclis gündemine getirildi. Kadına karşı şiddetin araştırılması komisyonuna Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu adına davet edilen **Başkan Süleyman Arslan; kadına yönelik şiddetin erkeklerin birbirine karşı şiddetinden farksız olduğunu ve 15 yaşındaki çocukların nikahının 'insan hakkı' olduğunu savundu**.
- **2022 Aralık** itibarıyla ise Anayasa'nın laiklik ilkesinin ayaklar altına alındığı yeni bir siyasi hamle ile karşı karşıyayız: **İktidarın Anayasa Değişikliği teklifi**.

